

Vijftien procent van de huidige Canadese spermaverkopen bestaat uit jonge genomicstieren

Veeverbetering in Canada coöperatief

Vijfenzeventig procent van de Canadese spermamarkt is in handen van coöperatie Semex. De grootmacht krimpt door genomic selection het fokprogramma voorzichtig, maar waarschuwt veehouders om genomicstieren op de juiste waarde te schatten.

tekst Florus Pellikaan

Sinds 2008 ligt het aantal melkkoeien in Canada net onder de miljoen. Het Canadese ministerie van Landbouw rapporteert voor geheel Canada 981.000 koeien in 2010. De Canadese melkveestapel staat in totaal op 12.965 melkveesta-

bedrijven, wat een gemiddelde bedrijfsomvang van 75 melkkoeien betekent. De Franstalige provincie Quebec telt met 364.000 het grootste aantal koeien. Ontario is met 320.500 de nummer twee. In totaal 94 procent van de melkveesta-

Brad Sayles: 'Semex test de komende vijf jaar nog gewoon stieren'

pel in Canada bestaat uit holsteindieren die een gemiddelde jaarproductie realiseren van 9721 kg melk, 3,7% vet en 3,2% eiwit.

Stiergebruik vooral Canadees

De laatste jaren lag het aandeel koeien in Canada waarvan de melkproductie werd geregistreerd, boven de 70 procent. Volgens het stamboek Holstein Canada liet daarnaast 67 procent van alle bedrijven die melk leveren, de koeien ook op exterieur beoordelen.

Het stiergebruik is voornamelijk Canadees. De Canadese fokstieren en jonge stieren bezetten 85 procent van de totale

spermamarkt. Amerikaanse stieren zijn voor de Canadese fokkerijorganisaties de grootste concurrent en bezetten dertien procent van de markt.

Het meest in het oog springende detail van de Canadese veeverbeteringsstructuur is de coöperatieve ondernemingsvorm van de verschillende organisaties in de veeverbeteringsketen. Volgens Brad Sayles, marketingmanager bij Semex Alliance, is dit ook de kracht van de Canadese veeverbetering. 'Melkveehouders houden gevoel bij de fokkerij doordat ze zelf eigenaar zijn en doordat een delegatie van hen het bestuur vormt.' Zowel het Canadian Dairy Network (CDN), dat zorgt voor de fokwaardeberekeningen, als Holstein Canada, dat verantwoordelijk is voor de stamboekzaken, zijn eigendom van de leden-melkveehouders. 'Ook Semex is als grootste ki-vereniging in Canada een coöperatie. Bovendien zorgen de strikt gescheiden taken van het CDN, Holstein Canada en de fokkerijorganisaties ervoor dat er ook geen enkele vorm van belangenverstrengeling is.'

Van de totale spermamarkt in Canada heeft Semex 75 procent in handen. Met 354 geteste holsteinstieren in 2009 is Semex na ABS bovendien de grootste Noord-Amerikaanse ki-organisatie. Semex is opgericht in 1974 en werd in het leven geroepen om sperma van de Canadese fokkerijorganisaties internationaal te vermarkten. In 1997 hebben de vier grootste Canadese coöperatieve ki's Eastern Breeders en Gencor in Ontario, CIAQ in Quebec en Westgen uit British Columbia samen Semex Alliance opgericht, dat nu de overkoepelende moederorganisatie vormt. Semex Alliance is eigenaar van alle stieren, maar de vier dochterondernemingen huisvesten de stieren, winnen het sperma en zorgen voor de verkoop en dienstverlening op het boeren erf. Semex verkocht in 2009 in totaal 7,68 miljoen doses sperma.

Inkrimpen fokprogramma

Ook in Canada is genomic selection het fokkerijonderwerp van de dag. Semex is één van de acht Noord-Amerikaanse ki-organisaties die in 2007 met het reken centrum van de Amerikaanse overheid USDA afspraken om samen te werken op het gebied van genomic selection. Toch is Semex voorzichtig in het doorvoeren van grote wijzigingen in het fokprogramma. 'Je moet niet snel tegen een heuvel op fietsen, want dan kom je niet ver. We willen deze ontwikkeling voorzichtig implementeren en we zijn niet bezig met de vraag of we moeten stop-

Ook het stamboek Holstein Canada is een coöperatie en dus eigen aan de melkveehouders

pen met traditioneel testen, maar met de vraag hoeveel stieren we nog moeten testen. Tien jaar vooruit voorspellen is met de huidige ontwikkelingen te lang, maar de komende vijf jaar test Semex nog gewoon stieren. Wij zien genomic selection voorlopig vooral als een hulpmiddel om de juiste groep stieren in te zetten', vertelt Brad Sayles.

In 2009 testte Semex op traditionele wijze in Canada 262, in Amerika 77 en in Australië 15 holsteinstieren. De komende jaren wil de ki-organisatie vanwege genomic selection het totale aantal in te zetten proefstieren laten dalen naar 250 tot 300. In Amerika breidt Semex het fokprogramma nog wel uit naar 100 proefstieren, maar in Canada zal het aantal dalen naar 150 tot 200. 'Op termijn telt niet meer het aantal stieren dat op traditionele wijze wordt getest, maar het aantal stieren dat op genomics wordt onderzocht', vertelt Sayles. 'Dat bepaalt hoe groot de kans is om toppers te vinden.' In het begin selecteerde Semex nog één op de drie genoomgeteste stieren, later werd dat één op de zeven. Hoeveel het nu is, wil Sayles niet zeggen.

De nieuwe merkertechniek heeft volgens Semex vooral voordelen voor de ki's. 'Genomic selection geeft ki-organisaties de kans om de beste stieren te testen, maar het gevaar voor veehouders is dat genomicstieren geen fokstieren zijn. Veehouders moeten zich realiseren dat jonge genomicstieren niet zo betrouwbaar zijn als fokstieren en daar moeten ze ook het gebruik op afstemmen', adviseert Sayles. 'Gebruikt een veehouder normaal vijftig rietjes van een fokstier, dan zou ik maximaal tien tot vijftien rietjes per genomicstier gebruiken.' Gencor in Ontario heeft op dit moment circa twaalf jonge genomicstieren beschikbaar. Volgens directeur Brian O'Connor van Gencor bestaat vijftien

procent van de spermaverkopen op dit moment al uit jonge genomicstieren en deze markt groeit. Maar wil een fokkerijorganisatie genomic selection laten slagen, dan moet die volgens Sayles een goede strategie ontwikkelen. 'Het belangrijkste is om te spreiden in stiervaders. Zet je nu alles op Man-O-Man en zakt hij straks weg, dan stort je hele fokprogramma in. Bovendien moeten we met elkaar bedacht zijn op inteelt.' Van de aangekochte stiertjes heeft bij Semex op dit moment twintig tot dertig procent een jonge genomicstier als vader.

Vertrouwen door miljonairs

Ook Sayles kent de geluiden dat veehouders erover nadenken om hoge genomicstieren zelf te gaan vermarkten. 'Wij maken ons hier voorlopig niet al te bezorgd om. Ook gaan we niet zoals sommige andere fokkerijorganisaties investeren in vrouwelijk fokvee om op termijn van voldoende aanbod aan jonge stiertjes verzekerd te zijn. Wij vinden dat een fokkerijorganisatie meer taken heeft dan alleen het verkopen van rietjes via internet', zo stelt Sayles. 'Met onze elf stieren, die meer dan een miljoen rietjes produceerden, laten we als Semex zien dat we stieren goed verzorgen en dat we in staat zijn internationaal veel sperma van een stier weg te zetten. Wij denken dat dit veehouders vertrouwen geeft om stieren aan ons te verkopen of desnoods in gezamenlijk eigendom te nemen.' Sinds augustus hebben ook jersey stieren in Canada genoominformatie in hun fokwaarden en ook voor andere rassen wordt er hard gewerkt aan de ontwikkeling daarvan. Daarnaast geven CDN en Holstein Canada aan dat ze samen met de overheid een initiatief aan het ontwikkelen zijn om binnen enkele jaren alle vrouwelijke dieren te genotyperen via een kleine genomictest. |

Comestar Lheros, een van de miljonairs van Semex in de stal van Gencor in Guelph

